

*Є. М. Гриновецька,
вчитель англійської мови
вищої категорії, старший вчитель
загальноосвітньої школи I–III ступенів № 12
м. Бердичева*

Прислів'я та приказки як засіб формування соціокультурної компетентності на уроках англійської мови

Головною метою навчання в сучасній школі є особистісно орієнтований, діяльнісний та компетентнісний підходи. Як зазначено в Державному стандарті загальноосвітньої школи, важливим стає не лише наявність в учнів певних знань і умінь, а й здатність дитини застосувати ті чи інші компетентності у житті. Відповідно, головною метою навчання іноземної мови в сучасній школі є розвиток особистості школяра, який здатний використовувати іноземну мову як засіб спілкування. Протягом вивчення курсу іноземної мови формується комунікативна компетентність, складовими якої є: лінгвістична, соціологічна, дискурсивна, стратегічна, соціальна та соціокультурна компетентність. Як ми бачимо, одним із компонентів є соціокультурна компетентність, що передбачає сукупність фонових і країнознавчих знань, моделей мовленнєвої і не мовленнєвої комунікативної поведінки, володіння певним соціокультурним мінімумом, а також уміннями і навичками їх практичного використання під час іншомовного спілкування в діалозі культур [1, с. 44].

Іноземна мова, на відміну від інших предметів, розкриває іншомовну культуру, інший стиль життя, дає змогу зрозуміти іншу ментальність. Одним із головних завдань викладання іноземної мови на сучасному етапі є знайомство з культурою країни, мова якої вивчається. На перше місце поряд з усним та писемним мовленням стає ознайомлення з реаліями країни.

У даній статті ми намагаємось показати шляхи інтегрування прислів'їв та приказок у процес уроку при формуванні соціокультурної компетентності.

Прислів'я і приказки – це джерело народної мудрості. Вони є невід'ємним атрибутом нашого повсякденного життя, у стислій формі вчать добра й викривають зло, заохочують до хороших вчинків і висміюють людські недоліки. Робота з прислів'ями і приказками є важливим компонентом у вивченні англійської мови, оскільки сприяє входженню в середовище іншомовного спілкування, збагачує словниковий запас, розвиває інтелект і ерудицію. Прислів'я і приказки є тим інструментом викладання англійської мови, який активізує розумову діяльність дітей, має методичну та практичну цінність у процесі навчання. Через пізнання інших культурних традицій

збагачується і власна культура. Англійська мова досить багата на прислів'я та приказки, тому є можливість застосовувати їх на будь-якому етапі роботи. За допомогою прислів'їв і приказок можна пояснити певні граматичні явища, розширити словниковий запас, спонукати учня до мовлення, розпочати або закінчити урок.

Використання прислів'їв і приказок у практиці викладача англійської мови, безумовно, буде сприяти кращому оволодінню цим предметом. Очевидно одне, що запланований результат навчання іноземній мові може бути досягнутий, якщо будуть поліпшені умови навчання і якщо школярі насправді будуть відчувати, що від них реально потрібне практичне володіння іноземною мовою.

Психологи довели, що знання, засвоєні без зацікавленості, без особистого ставлення, не є корисними. Це непотрібний багаж, бо його пасивне використання не є опорою для ґрунтовних знань. Вислів «How you call a boat, so it will float» є актуальним саме щодо початку уроку. Як розпочати урок? Як захопити дітей з першої хвилини? Як занурити їх у роботу? Кожен вчитель використовує свій арсенал прийомів та методів, які підвищують зацікавленість учнів.

Щоб і надалі зберігати інтерес до даного виду роботи, ми пропонуємо використовувати наступні завдання:

1. Вгадай приказку або прислів'я по одному названому слову.
2. Учитель закриває слова, показує ілюстрації, діти вимовляють відповідне прислів'я.
3. Доповни прислів'я. (Учитель починає вимовляти прислів'я, а учні всі разом доповнюють його).
4. Учитель дає упереміш слова з відомих прислів'їв, діти впорядковують слова в прислів'ях і вимовляють їх. (Виконується в парах, групах).
5. Заповни пропуски буквосполученнями і ти дізнаєшся ... англійських прислів'їв.
6. Доповни речення і ти дізнаєшся ... англійських приказок. У цьому тобі допоможуть малюнки і слова праворуч.

Процес вивчення мови стає ефективним тоді, коли ми використовуємо іноземну мову для розв'язання проблем. Проблеми змушують дітей думати, а розмірковуючи, вони вчаться.

Наприклад:

T: When you help other people, you do a good thing for them. But you do still more for yourself. There is an American proverb which says, «When you are good to others you are best to yourself». An English proverb has the same meaning: «What we give, we have, what we keep, we lose».

T: What kind of help are you prepared to give other people?

Для збагачення лексичного запасу учнів прислів'я використовуються у вправах для розвитку мовлення. Одне і те ж саме прислів'я можна інтерпретувати по-різному, і це викликає творчу ініціативу учнів.

Завдання, які можуть бути запропоновані для роботи з прислів'ями:

- Яке прислів'я може служити поясненню даної ситуації?

- Чи може це прислів'я стати заголовком даного оповідання?
- Яке прислів'я відповідає змісту даної картинки? Чому?
- Опишіть картинку, вживаючи відповідні прислів'я.
- Складіть діалог за даною ситуацією з прислів'ями, відповідно до теми.
- Яке прислів'я відповідає змісту даної ситуації? Чому?
- Складіть розповідь, вживаючи максимальну кількість прислів'їв.
- Напишіть оповідання, заголовком якого може бути дане прислів'я.

Використання прислів'їв у розвитку граматичних вмінь та навичок дозволяє автоматизувати та активізувати граматичні форми в усному та писемному мовленні, наприклад, для відпрацювання наказового способу дієслова: вираження застереження, що містяться у прислів'ї «Don't burn your bridges behind you»; також прислів'я можна використати під час вивчення неправильних дієслів, інфінітиву, герундія тощо.

Наприклад:

What is done can't be undone.

To know everything is to know nothing- THE INFINITIVE

Talking mends no holes- THE GERUND

Етапи роботи над прислів'ями:

- Перший етап – презентація. Робота над вимовою.
- Другий етап–робота над змістом. Значення слів розкривається за допомогою коментарів, синонімів, перекладу, ілюстрацій. Якщо виникають певні труднощі, можна запропонувати учням вибрати правильну відповідь з декількох варіантів.
- Останній етап – це індивідуальна творча робота учнів. Застосування прислів'їв у ситуаціях.

Отже, однією з головних складових соціокультурного компонента змісту навчання іноземної мови є соціокультурна компетентність, і саме прислів'я передають світосприйняття народу, його емоції, розуміння, та трактування різноманітних подій. Вони допомагають не лише збагатити словниковий запас, засвоїти граматичні навички, а і розвинути комунікативні вміння. Саме за допомогою прислів'я ми можемо зануритись у ментальний світ англійця та побачити його в усіх його повсякденних проявах, а потім put up stakes–вчасно змотати вудочки і повернутись у рідне середовище, адже East or West – home is best.

Література

1. Державний стандарт базової і повної середньої освіти.
2. Бромлей Ю. В. Этнос и этнография.– М., 1973.– 66 с.
3. Завгородня М. Б., Мойсенюк Л. А., Кашуба М. В. Социокультурная компетенция и способы ее приобретения [Записки з романо-германської філології] ред. І. М. Колегаєва. Одеський нац. ун-т ім. І. І. Мечнікова.
4. Дубенко О. Ю. Англо-американські прислів'я та приказки. – Вінниця: Нова книга, 2004. – 416 с.